

gennemgå de foreliggende udkast til menneskerettighedskonventioner artikel for artikel med henblik på konventionernes vedtagelse så snart som muligt. De artikler, der kom til drøftelse, blev genstand for en meget omfattende og langvarig debat. Udvalget nåede imidlertid grundet på de meningsforskelligheder, især konventionernes art. 1 om selvbestemmelsesretten gav anledning til, kun at færdigbehandle præamblen og nævnte art. 1 (ens i begge konventionsudkast), dog afsluttede man tillige generaldebatten om art. 2 i udkastet til overenskomsten om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, men udsatte på forslag af Belgien afstemningen herom, indtil kapitel III er færdigbehandlet.

Forinden de egentlige drøftelser påbegyndtes, fremsatte generalsekretæren en udtalelse, i hvilken han rejste tvivl om hensigtsmæssigheden af ECOSOCs forslag om at oprette to nye permanente kommissioner, den ene for at studere folkenes selvbestemmelsesret med særligt henblik på deres suverænitet over naturrigdomme, den anden for at mægle i situationer, hvor selvbestemmelsesretten hævdes at være blevet tilside-sat. For at opnå et grundlag for en forståelse mellem de modstridende synspunkter foreslog han som en mulig løsning, at man oprettede en ny rent midlertidig komité, hvor spørgsmålet om selvbestemmelsesretten kunne drøftes i „en atmosfære af ro“. Komiteen skulle prøve at nå til enighed om visse grundlæggende principper, som, når de var vedtaget, kunne anvendes i FN under løsningen af specielle problemer. Man kunne pålægge den at forberede en deklaration til vedtagelse i plenarforsamlingen om folkenes og nationernes selvbestemmelsesret. En sådan deklaration kunne også vise vejen ud af den politiske blindgade, overenskomststudkastene befandt sig i. Generalsekretærens forslag, som ville indebære, at paragrafferne om selvbestemmelsesretten helt udgik af de to udkast, vakte stærk opposition fra en række arabisk-asiatiske og latinamerikanske lande.

Herefter fulgte en debat om, i hvilken rækkefølge man skulle drøfte artiklerne i de to udkast. Fra dansk side foresloges, at man skulle begynde med art. 6 (kapitel III) i det ene eller det andet af udkastene, hvorved det kontroversielle spørgsmål om

selvbestemmelsesretten ville komme for til sidst. Det danske forslag bortfaldt imidlertid, idet udvalget med 36 stemmer (herunder de arabiske lande og østblokken) mod 18, (herunder de skandinaviske lande, Benelux, England, USA, Israel og Tyrkiet) vedtog et af Costa Rica og El Salvador stillet forslag, hvorefter drøftelserne skulle begynde med præamblen og fortsætte med de operative afsnit, der er fælles og tilsvarende i de to udkast, og dernæst med de resterende bestemmelser i nuværende orden, begyndende med udkastet om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Fra dansk side var det iøvrigt blevet fremhævet, at man ikke på nogen måde ville søge at undgå en diskussion af selvbestemmelsesretten, og at man var villig til at indsætte en bestemmelse om, at drøftelsen af kapitel III skulle begrænses til en bestemt tid eller et bestemt antal møder.

I et møde den 20. oktober vedtog udvalget med en mindre ændring foreslået af Den dominikanske Republik m. fl. præamblen i de to udkast. Vedtagelsen skete med 54 stemmer (herunder Danmarks) mod ingen, idet 2 (Den sydafrikanske Union og USA) afholdt sig fra at stemme.

Man gik herefter over til at drøfte artikel 1 vedrørende selvbestemmelsesretten, og under den påfølgende debat udtalte en række arabisk-asiatiske og latinamerikanske lande sig stærkt til gunst for en bestemmelse af denne art. Der nedsattes med henblik på formuleringen af en tekst et arbejdsudvalg bestående af 9 lande. Danmark havde sammen med 16 lande stemt imod nedsættelsen af arbejdsudvalget, efter at dettes mandat, der i det oprindelige forslag var ret rummeligt, på forslag af Afghanistan og Saudi-Arabien var blevet meget stærkt indsnævret.

Fra dansk side var man stemt for fjernelse af artiklen om selvbestemmelsesretten fra de to udkast, for at ikke bestemmelsen skal afholde en række betydelige lande fra til sin tid at ratificere konventionerne. Da Danmark på den anden side står på selvbestemmelsesrettens grund, og da det ikke skønnedes ønskeligt at virke negativt overfor majoriteten, der kræver selvbestemmelsesretten folkeretligt kodificeret, forekom det delegationen såvel naturligt som påkrævet, at man erklærede sig rede til at virke for